

Baltsvluchten van Noordse Sterns *Sterna paradisaea* op open zee

Aerial courtship of Arctic Terns at sea

Op 4 juni 1991 werd vanaf het MS *Tridens* in de zuidoostelijke Noordzee in positie 55°13.3'N, 06°35.8'E, dat is 128 km ten westen van het Deense Waddeneiland Rømø, een groep van 28 volwassen Noordse Sterns *Sterna paradisaea* waargenomen. De groep trok vooral de aandacht omdat 26 exemplaren dicht opeen zwommen. Sterns worden op zee niet vaak zwemmend gezien. In plaats daarvan nemen sterns graag plaats op drijfvuil, wrakhout of boeien. Dicht bij de groep vloog een tweetal fouragerende exemplaren rond. Na verstoring door het naderende schip bleef de groep dicht bij elkaar en begonnen de meeste sterns paarsgewijze met een baltsvlucht die wel beschreven wordt als 'low-flight' (cf. Cramp 1985). De vleugels worden daarbij in een 'V' omhoog gehouden met typische, oppervlakkige vleugelslagen als in een vertraagde film. De aanvankelijk

fouragerende sterns kwamen in de groep meevliegen en voerden, elk met een vis in de snavel, eveneens een baltsvlucht uit. De meeste sterns opereerden paarsgewijze; er werden geen conflicten waargenomen. Na verloop van tijd ging een deel steeds hoger vliegen en volgde iets van een in Cramp (1985) als 'high-flight' beschreven gedrag. Deze vluchten werden evenwel niet lang volgehouden en de groep als zodanig leek nadrukkelijk onderling contact te willen bewaren.

Het voorkomen van Noordse Sterns op open zee tijdens de voorjaarsstrek is niet ongewoon. Het is stellig de meest pelagische sternesoort die zowel in de Noordzee (cf. Tasker *et al.* 1987) als op de open oceaan (Schotland - Faeroer - Lijland - Svalbard - Noorwegen; pers. obs.) in de voorzomer regelmatig op grote afstand van de kust kan worden gezien. Aangenomen wordt dat het hierbij vooral om doortrekkers gaat. Noordse Sterns op hoog-arctische broedplaatsen arriveren in de tweede helft van juni op de kolonies, ruim na de doortrekkers zoals die in de zuidelijke Noordzee wordt gevonden (eind april-begin mei; Camphuysen & Van Dijk 1983, pers. comm. N.F. van der Ham). Baltsgedrag van een groep op open zee in juni valt van broedvogels in het Noordzeegebied niet te verwachten. Het is echter goed mogelijk dat hoog arctische vogels het laatste deel van hun traject naar de broedgebieden rustig aan, al fouragerend en wellicht ook baltsend op open zee, afleggen. Noordse Sterns zijn min of meer gepaard voor het leven (Cramp 1985). De korte poolzomer en de relatief late aankomst van de sterns op de broedplaatsen laat hoog-arctische broedvogels buitengewoon weinig tijd voor baltsgedrag en 'opvetten': de paring en eileg vinden zo goed als dadelijk plaats. Voor trekvogels die zo'n lange afstand moeten afleggen als Noordse Sterns (Zuidpoolgebied - Noordpoolgebied) zou een rustig slot van de trek de gelegenheid kunnen bieden om de paarband te verstevigen en om voldoende in conditie te komen voor het broedseizoen.

*Summary On 4th June 1991, in the southeastern North Sea at 55°13.3'N, 06°35.8'E, (i.e. 128 km west of Rømsø) a compact flock of 26 adult Arctic Terns *Sterna paradisaea* was seen swimming with 2 more individuals foraging nearby. When disturbed by the approaching vessel, aerial displays were observed, described as 'low-flight' and 'high-flight' in Cramp (1985). The two terns which had been foraging joined the group, each carrying fish. Most terns appeared to have a partner with which the display was performed. It is unlikely that breeding birds from the North Sea area would perform displays far out at sea in June. It is noted that there is quite a time lapse between the peak of migration in the southern North Sea (late Apr-early May) and arrival on high arctic breeding grounds (late June), while these high arctic breeders have very little time left to reach breeding condition and to copulate after arrival. The sighting could suggest that for these high arctic populations the last part of their long way north takes much time during which pair bond is renewed (or even established) and foraging takes place in order to arrive in good condition.*

Camphuysen C.J. & Dijk J. van 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse

- kust, 1974-79. *Limosa* 56(3): 81-230.
- Cramp S. 1985. *The Birds of the Western Palearctic, IV*. Oxford Univ. Press, Oxford.
- Tasker M.L., Webb A., Hall A.J., Pienkowski M.W. & Langslow D.R. 1987. *Seabirds in the North Sea*. Nature Conservancy Council, Peterborough.
- Kees (C.J.) Camphuysen**, NZG Wg Offshore, Perim 127, 1503 GB Zaandam